

מסורת הש"ס

(א) [בכתיב: :נה], (ב) [ויהוה] לתא בכתיב, דפרי"ר וברש"ל ובר"ר"ף: חסדא], (ג) בבורות מה מדה מנו: (ד) חו"ל הערוך בערך נגז ב' ששאלמו לו קרטנא ח"ו לא ביהוה אלף אמרו לו וכו' הדגים מהין הן קריס הן קרטנא ראי לומר לך וכוה' תבין היטב מ"ש תוספות בשם ר"ת], (ה) נגעים פ"ו מ"ו תוספתא דנגעים פ"ב ה"ה, (ו) [בכתיב: תוסף: גבי מומין], (ז) בבורות מ. ע"ש, (ח) [ג"ל אומר], (ט) חולין קטז: לכ: ע"ו לה: (י)מכות ל' ג. שבעות ד, ד, (י"ד) מדה מג, (י"ז) [בכתיב: מטהרה עדיף ורבי נמי דמיימא], (י"ט) מדה סו: ע"ש, (כ) [ואמר] לתא בכתיב וס' בר רב, וכו' בנהא, (כ"ג) יבמות קד: גדרים עג, כ"ב פא: מכות יח: מנחות יח: חולין פג: מדה סו:, (כ"ד) [בכתיב: :במספת], (כ"ה) [רש"י], (כ"ו) [רש"י], (כ"ז) [רש"י], (כ"ח) [בכתיב: מנחות טו, יא], (כ"ט) [בכתיב: מנחות יח ע"כ: בכלל אהד, (ל) [אפ"ל ואפ"לו רבי מודה בנה],

תורה אור השלם

- ובל אשר יגע בו הוב ודדיו לא שטף במקום ובבס בגדיו ודדיו במקום וקמא עד הקרבן: ויקרא טו יא
- וכי יטהר הוב מזובו וקפ"ר לא שבעת ימים לטהרו ובבס בגדיו וקמא עד הקרבן: ויקרא טו יג
- והזה קהדר על השטמא ביום השלישי וביום השביעי וחסאו ביום השביעי ובבס בגדיו ודדיו במקום וקפ"ר בקרבן: במדבר יט יט

גליון הש"ס

גב' מ"ש אשר יגע ג"י המוס' מנה ד' מג ע"א וכי יגע:

לעזי רש"י

שולד"ר [שולד"ר], לרחק.

מוסף רש"י

שנספרת על גב היד. שנספרת עס שאר האצבעות שעומות בשורות (בבורות מה), כל הראוי לביילה אין בילה מעכבת בו. דקמני האומר הרי עלי ס"א עשרונים, מציא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחר, ומפרש טעמא משום דקיס להו לרבנן דששים נגלות בכלי אחד אלב ס"א אינן נגלות יפה, ומותבין וכו' אינן נגלות מהי חוץ והתנן אס לא כלל כשר, ומשני ר' זירא הראוי לביילה אין בילה מעכבת זו, דלפילו לא כלל כשר, ושאיין ראוי לביילה אין מעכבת זו, דלפרי דראוי לביילה אין בילה מעכבת זו ואפ"י לא כלל כשר וכל שאלן ראוי לביילה כגון ששים ואחד בילה מעכבת זו דראוי לביילה אין מעכבת

יחס. אצבע יתירה: שנספרם על גב היד. שהיתה שזורת שאר

אצבעות: כפי דנווויא. שם מקום: ויל לנעינהו. אמור אליהם להסגר

ולישב בצית וזה לשון גדוי לתלמיד חכם כדאמר במועד קטן (דף י"א)

לאמר לו דרך כבוד הסגר ושז ציתך: כמומין שנגלוי דמי. שהרי

תלוין ככים ויכריים מנחון או לא הואיל ועמומין בתוך הכים: קרטנא. יושב קרנות אתה ולא בעל מורה: **מתניסא בעו מינך גרסינן**. דמברייתא דמי עלה דמתניתין רבי אומר אף הכירוס יליף לה: אין מטמאין משום מחיה. שם אחד מן הנגעים כדכתיב (ויקרא יג) ומחית בשר חי בשאת וכתיב זה (שם) לכל מראה עיני הכהן שתהא כולה נראית כאחת פרט למחיה שהיא במקום המשופע ויורד לכל דג שאין יכול לראות ראש הגג ורגליו כאלחת: **וראשי אוניס**. שפת האון: **ראש גוייה**. גיד: **וראשי דדיס שזאשה**. אצל שזאיש אינן בזלטין כל כך ואין זה שיפוע: **לחירות**. דכולן אס קללו לו רבו מום שנגלוי הוא ואינו חוזר: **רבי אומר אף הסירוס**. מוסף על אלו לענין עבד. וסן ועין לא אינטריך ליה לרבי למנות (ס) בתוספתא דנהדיא כתיב חיל קרי בי רב הוא ות"ק לא פליג בזה: **אף הלשון**. שדרכו ליראות כשהוא מדבר ומוס שנגלוי הוא: **אמר מר כו'**. רב חסדא מסיק ואילן למילתיה לנישפט בעיא דכבי: היינו גוייה. דאימני לענין נגעים וזכולוהו אמר ת"ק עבד יואל לחירות: (ס)ואלא **דנעים**. ש"מ בעיא דכבי פלוגתא דרבנן ורבי האי"ה **ולרבי לשון לא** היו מום גלוי בתמיה: **על פיו**. של טמא: **רבי אומר היום**. דאע"ג דהזאה על הגלוי צעין דלנקמיה: **דחליס**. סוגר פיו בחזקה עד ששפמיו נדבקות מאד ולא נשוינהו כגלוי הואיל ופעמיהם טעמונות ע"י חלומו קמ"ל. חליס דבר שהוא מדבק יפה שולד"ר בלע"ז כדאמרין גבי תפירות עור בהעור והרוטט (חולין דף קכג:) שאני עור דחליס: **שניטל רוב הלשון**. לענין מומי ככור (ס) שנו בבורות: **רוב המדבר**. ממקום פרישת דיבוקו ולמעלה קרי מדבר אע"ג דדיבור בזהמה לא שייכא קרי ליה מדבר הואיל והוא המדבר בלשון האדם: **אלא רבי אומר סירוס**. אע"פ שהן טמונין ככים לעולם: **ולא מיבעיא לשון**. שהוא נגלה לפרקים: **ומאי אף**. דקאמר בן עזאי: **אקמייסא**. קאי אעשרים וארבעה המנויין אלל נגעים דקאמר **ת"ק עבד יואל** בזהן לחירות מוסף בן עזאי לענין עבד אף הלשון: **אלא לא גרסינן והכי גרסינן סנא שמעה לרבי וקבעה כו'**. קבעה אלל הראשונות והדר שמעה לדבן עזאי שהיה מוסף לשון לבדו על הראשונות ונמנא חלוק על רבי צסירוס וקבעה בלשון אף כמו שאמרה בן עזאי. והיה לו לתנא לקובעה צין ת"ק לרבי והדר למיתני תוספת סירוס עלה אלל שמאחר שנקבעה של רבי אלל ת"ק והיתה שגורה בלשון אחר: **לענין עומאה**. דק"י מגע צית הסתרים אינו מטמא ונפקא לן במסכת נדה (דף מג.) מוכל אשך יגע בו הזז וגו' (ז) הא שטף טהור בתמיה הא טבילה בעי אלל כל אשר יגע בו הזז בדבר שהוא גלוי כידיו והזז לא שטף עדיין כל גופו במים שלא טבל מזובו וכבס בגדיו: **אשך יגע בו אמר רחמנא**. האי קרא דוידיו לא שטף במים הוא: **צר נגיעה**. כידיו הוא בגלוי שהרי מוציא לשונו ומוגעין בו בגלוי הילכך נגע שרץ בלשונו טמאהו: **נעמון דמי**. ואין לרץ ציאת מים בתוך הפה: **אף כל מאבראי**. ולא שייכים מים לתוך הפה ואף להוציא כל הלשון אינו יכול וטבילה למקת לא אשכחין אצל נגיעה בכל שהוא הויא נגיעה: **רבי**. דריש על הטמא וחסאו חטוי על מקום טומאה היו חטוי: **ורבנן סברי וחסאו וכבס בגדיו ורחץ**. צעין חטוי שיפול על מקום הראוי לרחינה דהיינו טבילה: **טהרה מעטהה**. הזאה מטבילה: **והלכינה רבי טבילה אחרס**. משום חזינה אלמא על ציז ציאת מים לתוך הפה: **כר' זירא דאמר**. במנחות (דף קג:) אין מציאין מנחה של ששים ואחד עשרון בכלי אחד דקיס להו לרבנן שאין נבללין יפה ציחד והוינן זה וכי אין נבללין מאי היו והא אנו תנן אס לא כלל כשר ואמר רבי זירא עלה כל הראוי לביילה אין בילה מעכבת זו ואפ"י לא כלל כשר וכל שאלן ראוי לביילה כגון ששים ואחד בילה מעכבת זו דראוי לביילה צעין:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

כה.

המנונא קרנונא. פי' בקונטרס יושב קרנות אתה ולא בעל

מורה ור"ח פירש אתה אומר המנונא היינו חס נוגא

דג חס"א ואין כן אלל קר נוגא דג שהוא קר^ב: **רבי מרמה ל"ה** ב"שומאה. וא"ת מאי פריך לעיל מהזה על לשונו דילמא הזאה שאני

דאיתקש לטומאה אצל לענין ראשי אצרים מדמינן לטבילה, וי"ל דע"כ ליכא לדמויי לטבילה שהרי שן ועין דהוו גלויי לעבד שהוא יואל בזהן לחירות ולגבי טבילה הוו כטמון דממסיק בסמוך דלא צעין ציאת מים^ד: **כל הראוי לבילה כו'**. עיקר מילתא דר' זירא צפ' המנחות והנסכים (מנחות דף קג.) דתנן אס אמר הרי עלי מנחה של ששים ואחד עשרון מציא ששים בכלי אחד והאחד צפני עצמו ומפרש בגמרא משום דששים נבללין וס"ל אין נבללין ופריך כי אין נבללין מאי היו והתנן אס לא כלל כשר אמר ר' זירא כל הראוי לביילה אין בילה מעכבת ואפ"י לא כלל כשר וכל שאלן ראוי לביילה בילה מעכבת זו דראוי לביילה צעין ואס תאמר מאי פריך ואס לא כלל כשר נהי דלביילה לא מעכבא היינו דוקא דיעבד אצל לכתמילה

אף הסירוס בן עזאי אומר אף הלשון אמר מר רבי אומר אף הסירוס סירוס דמאי אילימא סירוס דגיד היינו גוייה אלא לאו סירוס דביצים רבי אומר אף הסירוס ורבי לשון לא ורמינהו הרי מי שהיה מזה ונתזה הזאה על פיו רבי אומר היתה וחכמים אומרים הלא היתה מאי לאו יעל לשונו לא על שפתיו יעל שפתיו פשיטא מהו דתימא זימנא דחלים שפתיה קמ"ל והתניא על לשונו ועוד (תניא) ושניטל רוב הלשון רבי אומר ה"רוב המדבר שבבלשונו אלא רבי אומר סירוס ולא מיבעיא לשון בן עזאי (ס)אמר לשון אבל סירוס לא ומאי אף אקמיייתא אי הכי נקדמה דבן עזאי ברישא תנא שמעה לדרבי וקבעה ושמעה לדבן עזאי ותני (ס)ומשנה לא זזה ממקומה אמר עולא (ס)הכל מודים בלשון לענין טומאה דגלוי הוא אצל השרץ (מ"ט יאשר יגע בו אמר רחמנא והאי נמי בר נגיעה הוא לענין טבילה כטמון דמי מ"ט (ז)ורחץ בשרו במים אמר רחמנא מה בשרו (ס)מאבראי אף כל מאבראי לא נחלקו אלא לענין הזאה רבי מודמי לה לטומאה ורבנן מדמו לה לטבילה ותרווייהו בהאי קרא קמיפלגי (ז)הזה המהור על הטמא וגו' רבי סבר והזה המהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחסאו רבנן סברי וחסאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים ורבנן נמי נדמייה לטומאה מטהרה מטטהרה (ס)הוה ליה למילף ורבי נדמייה לטבילה וכבס בגדיו הפסיק הענין וסבר רבי לענין טבילה כטמון דמי (ז)והאמר רבין (ס)אמר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחה של בית רבי שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה (ז)והצריכה רבי טבילה אחרת נהי דביאת מים לא בעינן למקום הראוי לבוא בו מים בעינן כדרבי זירא (ס)דאמר רבי זירא (ס)כל הראוי לביילה אין בילה מעכבת בו ושאינו ראוי לביילה בילה מעכבת בו בתנאי

אמר דקאמר בן עזאי: קאי אעשרים וארבעה המנויין אלל נגעים דקאמר **ת"ק עבד יואל** בזהן לחירות מוסף בן עזאי לענין עבד אף הלשון: **אלא לא גרסינן והכי גרסינן סנא שמעה לרבי וקבעה כו'**. קבעה אלל הראשונות והדר שמעה לדבן עזאי שהיה מוסף לשון לבדו על הראשונות ונמנא חלוק על רבי צסירוס וקבעה בלשון אף כמו שאמרה בן עזאי. והיה לו לתנא לקובעה צין ת"ק לרבי והדר למיתני תוספת סירוס עלה אלל שמאחר שנקבעה של רבי אלל ת"ק והיתה שגורה בלשון אחר: **לענין עומאה**. דק"י מגע צית הסתרים אינו מטמא ונפקא לן במסכת נדה (דף מג.) מוכל אשך יגע בו הזז וגו' (ז) הא שטף טהור בתמיה הא טבילה בעי אלל כל אשר יגע בו הזז בדבר שהוא גלוי כידיו והזז לא שטף עדיין כל גופו במים שלא טבל מזובו וכבס בגדיו: **אשך יגע בו אמר רחמנא**. האי קרא דוידיו לא שטף במים הוא: **צר נגיעה**. כידיו הוא בגלוי שהרי מוציא לשונו ומוגעין בו בגלוי הילכך נגע שרץ בלשונו טמאהו: **נעמון דמי**. ואין לרץ ציאת מים בתוך הפה: **אף כל מאבראי**. ולא שייכים מים לתוך הפה ואף להוציא כל הלשון אינו יכול וטבילה למקת לא אשכחין אצל נגיעה בכל שהוא הויא נגיעה: **רבי**. דריש על הטמא וחסאו חטוי על מקום טומאה היו חטוי: **ורבנן סברי וחסאו וכבס בגדיו ורחץ**. צעין חטוי שיפול על מקום הראוי לרחינה דהיינו טבילה: **טהרה מעטהה**. הזאה מטבילה: **והלכינה רבי טבילה אחרס**. משום חזינה אלמא על ציז ציאת מים לתוך הפה: **כר' זירא דאמר**. במנחות (דף קג:) אין מציאין מנחה של ששים ואחד עשרון בכלי אחד דקיס להו לרבנן שאין נבללין יפה ציחד והוינן זה וכי אין נבללין מאי היו והא אנו תנן אס לא כלל כשר ואמר רבי זירא עלה כל הראוי לביילה אין בילה מעכבת זו ואפ"י לא כלל כשר וכל שאלן ראוי לביילה כגון ששים ואחד בילה מעכבת זו דראוי לביילה צעין:

כתנאי

בלשונו שהוא טמא אב הטומאה ומטמא אדם וכלים. והאמר רבין. קס"ד דהאי דאמרין כטמון דמי שזע"פ שיש שם דבר חוצץ עלתה לו טבילה. מקום הראוי. ואפילו (ז)רבנן מודו בה דומיא דבית הסתרים דתנן במקואות [פ"ח מ"ח] הקמטים ובית הסתרים אינם צריכים שיבא בהם מים. וגרסינן בנדה (סו, ב) אמר רבא לילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה בשעת טבילה מדיחה קמטיה במים, אלמא האי אינן צריכים ביאת מים אלא (בער) מקום הראוי לבא בו מים מיהא בער. כל הראוי לביילה במנחות (קג, א) היא גבי ששים עשרון נבללים בכלי אחד ואין מביאים בו ביותר, והתנן אמ לא בלל כשר, ומשני הכי.

עין משפט ונר מצוה

רסב א ב מ"י פ"ה מהל' ענדים הל"ז סמג

עשין פו טושע"ע יו"ד סי' קסו סעי' טו:

רסג ג מ"י פ"ג מהל' טומאת נדעת הל"ח:

רסד ד מ"י פ"ה ענדים מהל'

הל"ד (והל"ח) סמג עשין פו טושע"ע יו"ד סי' רסו סעי' כז:

רסה ה ו ז מ"י פ"ב מהל' פיה הל"א:

רסו ח מ"י פ"ו מהל' ציאת מקדש הל"ז:

רסז ט מ"י פ"א מהל' טומאת מת הל"ב:

רסה י מ"י פ"א מהל' מקואות הל' י

סמג עשין רמח טושע"ע יו"ד סי' קלח סעי' לח:

רסט כ מ"י פ"ב מהל' מקואות הל"ג

סמג עשין רמח טושע"ע יו"ד סי' קלח סעי' כז:

ער ל מ"י פ"א שם הל"י סמג שם טושע"ע שם סעי' מג:

רעא מ מ"י פ"ו מהל' מעשה הקנינים הל"ו:

מוסף תוספות

א. שהוא טוב. מוס' הראש, במבשל ומוטעס.

יטע"ל. ב. ואין לרד הזה טעם בחיך. יטע"ל.

ג. דהא לענין טבילה מודה רבי דהוי כטמון

ורילמא ליפניו עבד מטבילה. מוס' הראש,

ד. כיון דאשכחנן שן שאינו גלוי לגמרי ולענין טבילה

נמי לא בעינן אלא שיאה ראוי לביאת מים ואפ"ה

חשוב גלוי לענין עבד סברא הוא שאם היה לשון

חשוב גלוי לענין שום דבר גם לענין עבד חשוב

גלוי. מוס' רש"י. ה. תמוס' מ"ס טו: נטק. יפה. וכן הוא

דמשנן המוס' לפנינו.

ו. פי' לפי שאין כלי שרת

בז"ש הלשון. ומסתברא

עשרונים ויותר מששים עשרונים גם שמן של

מנחות הראוי לביילה אין

בו אלא כדי לבייל ששים עשרונים ולפ"ק אם היו

מביאין בכלי אחד ס"א עשרונים לא היו יכולים

לבלול. ריע"ל.

תוס' ר"י חוקן

נספחת. שהיא בשרות

שאר האצבעות. שסירוס.

שחתך ביציו ונעשה סריס.

מחיה. אינה מטמאה

אלא בדבר שנראה כולו

כאחד. דכתיב ויקרא

יג, [כן] לכל מראה עיני הכהן. אף הסירוס.

וכי"ש הלשון. ומסתברא

דהלכתא כסתם מתניתין

דרביס הם [דרדוקא בכ"ז]

ראשי אברים יוצא לחירות

וחו לא, דהא רבנן אמרי

דלשון אבר שבסתר הוא

דהא לא עלתה לו הזאה.

לא חוה. דהזאה בעינן

באבר גלוי (חזא) ולשון

לא אבר גלוי הוא. הזאה.

שלישי ושביעי לטמא

מת קאמר. מאבראי. ולא

שיכנים מים בתוך הפה,

וכל לשונו אינו יכול

להוציא וטבילה במקצת

לא אשכחתינן אבל נגיעה

בכל שהוא הויא נגיעה.

לענין שרץ. אם נגע שרץ